

УДК 371.26.012-057.875

СИТУАЦІЯ УСПІХУ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИХОВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

О. І. Козьменко

У статті розглядається ситуація успіху як засіб виховання позитивних якостей особистості, підвищення мотивації і саморозвитку студента в межах вищого навчального закладу. Ретельний аналіз цього поняття дозволяє виділити такі його складові, як успіх і умови створення відчуття радості від отриманого результату, спроможності і гордості за наслідки власних дій у здобувачів вищої освіти. Дослідження таких понять, як успіх та успішність, що складають основу ситуації успіху, дозволяє розглядати їх як синонімічні і визначати їх у педагогічному і соціально-психологічному контексті. Академічна успішність є складовою успіху навчання у вищому навчальному закладі, але не єдиною метою вищої освіти. Обґрунтовується важливість успіху для студента у досягненні цілі майбутнього кар'єрного зростання. Зазначається роль викладача у створенні сприятливих для студента умов навчання. У статті наводяться шляхи створення ситуації успіху на заняттях, надається стратегія, що допомагає викладачу стимулювати студента до розвитку і підвищує мотивацію до навчання. Перспективним напрямком роботи є дослідження питання створення ситуації успіху з урахуванням виховних можливостей окремих академічних дисциплін вищих навчальних закладів.

Ключові слова: ситуація успіху, успіх, успішність навчання, студенти, саморозвиток, відчуття задоволення, вищий навчальний заклад.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Вища освіта покликана не тільки забезпечити молоду людину необхідними знаннями, вміннями і навичками, а й сприяти всебічному розвитку особистості, виховувати необхідні якості і риси характеру. Метою вищої освіти є успіх студента, який має прояв і в академічних досягненнях, і професійній кар'єрі, і особистій самореалізації. Академічне середовище забезпечує умови для повноцінного розвитку особистості студента і досягнення високих результатів у навчанні. Оскільки навчання у ВНЗ передбачає досягнення певних результатів, а ситуація, коли ці результати можуть збігатися з очікуваними, або навіть перевищувати їх, свідчить про

академічну успішність студента. Тобто це такі результати навчання, які досягаються раціональним чином (завдяки мінімальним зусиллям і витратам незначних трудових ресурсів) та забезпечують розвиток і перехід студента на більш високий ступінь опанування знань, умінь і навичок (Ананьєв, 1977).

Успішність навчання у вищому навчальному закладі як інтегральний показник характеризується високими досягненнями студента, розвитком його особистості та розумових здібностей, задоволенням пізнавальних інтересів та позитивним ставленням до навчальної діяльності (Біріна, 2005). Досягнення успіху у вищій школі передбачає створення сприятливих умов, які б формували необхідні характеристики та полегшували процес навчання. У зв'язку з чим неабиякий інтерес викликає феномен ситуації успіху та шляхи її створення у вищому навчальному закладі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Ситуація успіху представляє цікавість для багатьох учених як на теренах нашої країни, так і за її межами. Такі представники гуманістичної педагогіки та психології, як Ю. Андрєєва, М. Батурін, І. Бех, О. Белкін, О. Біріна, О. Бондаревська, В. Дряпіка, І. Зязюн, М. Мантрова, О. Пехота та інші досліджували ситуацію успіху і успішність в контексті освітнього простору. Деякі психологи аналізують успіх через взаємозв'язок з цінністю мети (К.А. Абульханова-Славська, А.Г. Асмолов та ін.); інші (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл та ін.) – в контексті питань самоактуалізації, самореалізації і сенсу життя. Зарубіжні вчені успішність трактують як багатогранне поняття і пов'язують із досягненнями студента (К. Вілсон, А. Ліціо, Т. Маркович, Д. Нордсток, Д. Саклофске, А. Стельнікі та ін). Також питанням успішності у тій чи іншій мірі опікувалися Дж. Аллен, Р. Ассаджіолі, М. Аткінсон, І. Барнет, Р. Бендлер, К. Бауер, Дж. Грехем, У. Джеймс, Д. Дьюї, Д. Карнегі, С. Робінс та ін.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Визначення успіху давно цікавило людство, і ще з стародавніх часів філософи намагалися диференціювати успіх і вдачу і трактували поняття успіху саме як прояв зусиль людини, результат людської діяльності, а не нагороду вищих сил. Сучасні дослідження цього поняття доводять, що успішність передбачає особисте позитивне ставлення до діяльності, яка дозволяє людині відчувати задоволеність. Успішність у межах навчального простору трактується як «успішність навчання». Цей термін багато науковців вживають як синонім значних академічних досягнень, пов'язуючи з

високим середнім балом навчання чи місцем у рейтингу студентів навчального закладу. Але таке бачення не відбиває багатогранності цього феномену, оскільки успішність навчання передбачає не тільки оволодіння знаннями, уміннями та навичками, але й розвиток особистісного потенціалу, ефективне просування по ступеням і рівням освіти, високий рівень адаптації в соціумі, формування соціальної компетентності та входження в професійну діяльність (Хрідіна, 2003).

Отже, для вищої освіти важливо створювати такі умови навчання, які б сприяли досягненню успіху, самореалізації студента, але яким чином створювати ці умови, на яких педагогічних засадах і як адаптувати та пов'язати ситуацію успіху з навчальними предметами вищої школи – є доволі складним питанням педагогічної практики. Головне призначення ситуації успіху на заняттях – створення умов, які сприяють усуненню невпевності студентів, і навпаки – умов для формування впевненості і бажання досягти хороших результатів навчальної діяльності. Метою викладача є встановлення контакту і створення на занятті атмосфери довіри та певної розкутості, що сприяє успішному навчанню студентів у вищих навчальних закладах, а отже і досягненню успіху у майбутньому професійному зростанні.

Мета статті – охарактеризувати поняття «ситуація успіху», розглядаючи визначення успіху і успішності в психолого-педагогічній літературі, продемонструвати шляхи створення ситуації успіху і реалізації виховних можливостей у навчанні студентів вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Аналіз психолого-педагогічної літератури, різноманітних наукових теорій та концепцій свідчить, що поняття «ситуація успіху» розглядається головним чином як визначення успіху і створення психолого-педагогічних умов для його досягнення в межах освітньо-виховного процесу. У працях сучасних науковців успіх розглядається як якісна характеристика людської діяльності. В. І. Бакштановский, Ю. В. Согомонов, В. А. Чурілов вважають, що, крім результату діяльності, успіх містить у собі мотив, зміст, мету і засоби його досягнення. Г. Л. Тульчинський розуміє успіх як позитивну оцінку результату діяльності. Російська дослідниця О. Біріна (2014) надала ґрунтовний аналіз викладених у психолого-педагогічній літературі наукових теорій, концепцій і підходів стосовно визначення поняття «успішність» і дійшла висновку, що дане поняття у сучасній науці розглядається у двох напрямках: психологічному і педагогічному. Але розглядаючи етимологію поняття, слід звернутися до тлумачного словника української мови (1979), де успіх визначається як «...1. Позитивний

наслідок роботи, справи і т. ін.; значні досягнення, удача. 2. Досягнення в навчанні, у вивченні чого-небудь. 3. Громадське визнання, схвалення чого-небудь, чийхось досягнень. 4. Визнання кимось чийх-небудь позитивних якостей, особливостей ...» (Словник української мови, 1979, с. 493). Поняття успішність у словнику трактується як «... ступінь засвоєння учнями знань, навиків». Тобто поняття «успіх» має більш широке визначення на відміну від поняття «успішність», яке використовується лише у галузі навчання (Словник української мови, 1979, с. 494). Відомий он-лайн ресурс Вікіпедія (2018) пропонує таке визначення успіху і успішності: «Успіх – це 1. Позитивний наслідок роботи та справи, змагання, життя тощо; значні досягнення, удача, талан. 2. Позитивний результат діяльності, факт вищого досягнення поставленої мети. 3. Суспільне визнання чого-небудь або кого-небудь, яке супроводжується почуттям потрібності й отриманням позитивних емоцій». «Успішність – наявність успіхів (позитивних наслідків) у чомусь, які дають позитивний результат. Зокрема, ступінь засвоєння учнями знань, навичок. Успішність – категорія універсальна і вона стосується всіх головних областей людського життя, наприклад, таких як: кар'єра, фінанси, сім'я, особисті відносини, здоров'я, відпочинок, хобі (захоплення). У тлумачному словнику англійської мови (Merriam-webster, 2018) надано таке визначення успіху: «результат; ступінь чи міра успіху; сприятливий або бажаний результат; також: досягнення багатства, пільги або вищої позиції».

Отже, поняття успіху і успішності є синонімічними і у межах нашого дослідження розглядаються як психолого-педагогічний термін. З психологічної точки зору, «успіх – це переживання стану задоволення, радості від того, що досягнутий результат діяльності особи або збігся з планованим, очікуваним, або перевершив його» (Белкін, 1991, с. 30). Якщо додати соціально-психологічного контексту до цього визначення, то можна узагальнити, що успіх – це оптимальне співвідношення між очікуваннями інших, тобто значущого соціального оточення, особистості і результатами її діяльності. Ключовим моментом є «результат, який є продуманий і підготовлений цілеспрямованими діями» (Біріна, 2014). Тобто очікуваний, прогнозований, а не випадковий, результат є характерною рисою успіху. Науковці доводять, що існує декілька значень поняття «успіх». Перше, успіх – це об'єктивна оцінка результату діяльності іншої людини, яка проявляється у вигляді інтегральної оцінки досягнутого результату, що є рівним або перевищує нормативний рівень або соціальний стандарт. Друге тлумачення – це розуміння успіху як суб'єктивної оцінки власної діяльності, яка визначається інтегральною оцінкою власного результату щодо рівня особистої мети суб'єкта діяльності. У третьому значенні успіх

розглядається як особливий психічний стан, що виникає у людини внаслідок досягнення високого значущого для неї результату (Батурін, 1999, с. 6-7). Той факт, що тлумачення успіху містить як об'єктивний, так і суб'єктивний фактор оцінювання досягнення результату дозволяє поділити успішність на об'єктивну і суб'єктивну. Об'єктивна успішність орієнтує на досягнення соціально прийнятих у суспільстві цінностей, а суб'єктивна успішність відображає внутрішнє світосприйняття цінностей людини та власне бачення успіху. Успішність передбачає наявність у людини таких внутрішніх якостей як позитивне мислення, оптимізм, достатній рівень самооцінки тощо. Отже, успішність – це інтегральна оцінка ефективності результату власної діяльності, яка отримала визнання з боку оточуючих та викликає у людини (суб'єкта діяльності) позитивний емоційний стан.

Ситуація успіху – це цілеспрямовано створена викладачем ситуація, у якій студент досягає запланованого результату, оцінює його як успішний і відчуває його як особистісно і соціально значуще досягнення (Андреева, 2003). Ситуація успіху визначається як фактор розвитку відносин співпраці викладача зі студентами. Російська дослідниця І. Ларіонова (1996) визначає ситуацію успіху як «цілеспрямоване поєднання психолого-педагогічних прийомів, які сприяють усвідомленому включенню кожного студента в активну навчальну діяльність в залежності від індивідуальних можливостей, забезпечують позитивний емоційний настрій особистості на виконання навчальної задачі і сприяють адекватному сприйняттю результатів своєї діяльності» (Ларіонова, 1996, с. 5). Дослідниця пропонує у якості функцій ситуації успіху аналізувати пошукову діяльність студентів, підкріплення зусиль особистості, що стимулюються діями авторитетної особи, самовизначення і саморозвиток, а також задоволення людиною самою діяльністю. І. Ларіонова (1996) відокремлює такі форми успіху студентів, як успіх – визнання результату; успіх – визнання значущими особами; успіх – подолання труднощів; успіх – здійснення призначення. Інший науковець А. Белкін (1991) у книзі «Ситуація успіху і як її створити» надає таке визначення: «ситуація успіху – це комбінація умов, які забезпечують успіх, а, власне, успіх – результат подібної ситуації». Автор зазначає, що ситуація – це те, що здатен організувати педагог: відчуття радості, успіху і завдання викладача полягає в тому, щоб надати кожному зі студентів можливість відчути радість досягнення, усвідомити власні можливості та повірити в себе (Белкін, 1991, с. 30). Власне успіх у навчально-пізнавальній діяльності постає як дуальне поняття, що об'єднує сумісні зусилля викладача і студента у його досягненні. Успіх у студентському віці

залежить від соціального оточення, ситуації, що створюється викладачем під час вивчення дисципліни та позитивного емоційного стану студента. Ситуація успіху забезпечує позитивну мотивацію навчання, активізує рушійні сили розвитку і реалізації потенційних можливостей студентів. Це джерело внутрішніх сил людини і бажання вчитися, що надає енергію для подолання труднощів, активізує позитивні переживання студента, які неухильно сприяють досягненню значних результатів у навчанні. Тому про ситуацію успіху можна говорити лише в тих випадках, якщо студент переживає почуття радості, гордості, компетентності та особистісної спроможності в процесі навчання. Позитивні переживання викликають мотив досягнення успіху, бажання студентів зробити завдання швидко і на високому рівні якості. Однією із умов створення ситуації успіху – досяжність завдань для студента, оскільки це відбивається на досягненні успіху, підвищенні внутрішньої мотивації і рівня самостійності студента (Андреева, 2003). Ситуація успіху – найефективніший стимул пізнавальної діяльності. Тому створення ситуації успіху – найважливіший напрям в роботі будь-якого викладача, який дозволяє підвищити самооцінку студентів, розвинути їх впевненість в собі, подолати неуспішність. Ситуація успіху розглядається педагогами як інструмент реалізації наступних можливостей:

можливості особистості у досягненні значущих навчальних результатів і самореалізації;

можливостей соціальної оцінки досягнень і визнання самоцінності особистості;

можливостей прояву компетентності і особистої ефективності; відчуття радості і гордості (Мантрова, 2013).

Слід зауважити, що інтенсивна кропітка робота викладача щодо створення ситуації успіху під час викладання є досить важливою у розвитку особистості студента і його майбутнього професіонального успіху. Запорукою досягнення кінцевого результату є розробка викладачем стратегії створення ситуації успіху. Прикладом такої стратегії може бути та, що була запропонована російською дослідницею Ю. Андреевою (2012) для створення ситуації успіху і складається з чотирьох блоків: блок аналізу початкової педагогічної ситуації, блок поступового поліпшення початкової педагогічної ситуації, блок створення ситуації успіху і блок підбиття підсумків. На першому етапі викладачу треба ретельно ознайомитися з досягненнями студентів, з'ясувати особливості мотивації і рівень самооцінки, визначити проблеми і намітити шляхи корекції. У межах другого блоку створюються ситуації утруднення, вибору, прийняття рішень, які сприяють розвитку когнітивних процесів і емоційних якостей і

допомагають досягти успіху. Різноманіття форм роботи на заняттях дозволяє обрати відповідні до рівня студента навчальні і практичні завдання, сприяти розвитку необхідних умінь і навичок шляхом «прихованої допомоги і системи маленьких успіхів», поліпшити і закріпити результати. Обговорення досягнень студентів, конструктивна взаємодія педагога і студента щодо подолання труднощів у вивченні матеріалу, а також позитивна оцінка навчальної діяльності є обов'язковим елементом створення ситуації успіху. Блок «Створення ситуації успіху» передбачає залучення студентів до навчальної діяльності шляхом надання можливості обрати посилені завдання, активно працювати на заняттях, докладати зусилля до досягнення успіху в навчальній діяльності. Головним завданням педагога є подолання страху студента шляхом реалізації особистісно-орієнтованого підходу. Педагог здійснює підбір навчальних і домашніх завдань з урахуванням реальних сил і потенційних можливостей кожного студента, визнаючи право студента на помилку. Використання таких прийомів, як мотивування, інструктування та авансування сприяють досягненню успіху студента. Мотивування дозволяє зорієнтувати студента на процес виконання завдань без урахування мети і засобів його досягнення (мотив радості від виконання справи). Інструктування – це прихована допомога студенту у вигляді підказки. Авансування дозволяє студенту проявити себе як успішна людина, оскільки педагог демонструє оптимізм і впевненість у силах і здібностях студента у досягненні успіху, визнає його виключну перевагу у подоланні труднощів і стимулює до докладання зусиль щодо виконання завдання. Останній четвертий блок «Підбиття підсумків створення ситуації успіху» спрямовано на контроль успіхів у навчанні і діагностику динаміки самооцінки особистості у навчальній діяльності. Підвищення компетентності студента і рівня знань, умінь і навичок є важливим досягненням вищої освіти. Реалізація подібної стратегії створення ситуації успіху на заняттях дозволяє досягати успіху у навчально-виховному процесі і сформувати успішність студента.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Взагалі, педагогічна модель ситуації успіху ґрунтується на міждисциплінарному підході до неї. Це може знаходити відображення в таких компонентах моделі, як мотиваційно-ціннісному, когнітивному, емоційному, комунікативному, процесуально-проектувальному, конструктивно-дієвому і оцінювальному (Андрєєва, 2003). Такі педагогічні умови створення ситуації успіху, як наявність педагогічної стратегії, створення сприятливого психолого-педагогічного клімату в навчальній діяльності; надання студенту можливості конструктивної взаємодії з групою і викладачем, досягнення студентами бажаних навчальних результатів і їх

оцінки – розкривають багатоаспектну сутність цього феномену. Загальна мета викладання – створити умови для успішного навчання кожного студента – передбачає використання таких форм і методів навчання, які б сприяли розвитку внутрішніх мотиваційних чинників навчання, викликали зацікавленість студентів та сприяли легкому подоланню перешкод у досягненні мети вищої освіти. Одним із перспективних напрямків дослідження є вивчення умов створення ситуації успіху із урахуванням особливостей окремих навчальних дисциплін вищих навчальних закладів.

Література

1. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания. Москва : Наука, 1977. 380 с.
2. Андреева Ю. В. Оптимистически ориентированная стратегия создания ситуации успеха в учебной деятельности подростков педагогическое образование в России. *Уральский государственный педагогический университет*, 2012. №3. С. 124-128.
3. Андреева Ю. В. Создание ситуации успеха в учебной деятельности подростков : дис. канд. пед. наук : 13.00.01. Екатеринбург, 2003. 174 с.
4. Батулин Н. А. Психология успеха и неудачи: учебное пособие. Челябинск : ЮУрГУ, 1999. 100 с.
5. Белкин Н. А. Ситуация успеха : Как ее создать : кн. для учителя. Москва : Просвещение, 1991. 176 с.
6. Бирин О. В. Понятие успешности обучения в современных педагогических и психологических условиях. *Фундаментальные исследования*, 2014. С. 438-443.
7. Ларионова И. А. Ситуация успеха в учебной деятельности как фактор развития отношений сотрудничества в системе «учитель-ученик» : автореф. дис. канд. пед. наук. Екатеринбург, 1996. 28 с.
8. Мантрова М. С. Ситуация успеха как фактор развития позитивного образа я современного подростка. *Вестник ОГУ*, 2013. №2. С. 151-158.
9. Словник української мови в 11 томах. (Т. 10). Київ : Наукова думка, 1979. 493 с.
10. Успіх. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Успіх>.
11. Успішність. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Успішність>.
12. Хридина Н. Н. Понятийно-терминологический словарь : управление образованием как социальной системой. Екатеринбург : Уральское издательство, 2003. 384 с.
13. Success. URL : <https://www.merriam-webster.com/dictionary/success>.

References

1. Anan'yev, B. G. (1977). *O problemakh sovremennogo chelovekozniya [On the problems of modern human science]* (rus).
2. Andreyeva, Yu. V. (2012). Optimisticheski orientirovannaya strategiya sozdaniya situatsii uspekha v uchebnoy deyatelnosti podrostkov pedagogicheskoye obrazovaniye v Rossii [Optimistically oriented strategy for creating a situation of

- success in the educational activity of adolescents pedagogical education in Russia]. *Ural'skiy gosudarstvennyy pedagogicheskiy universitet* (Yekaterinburg), #3, 124-128 (rus).
3. Andreyeva, Yu. V. (2003). *Sozdaniye situatsii uspekha v uchebnoy devatel'nosti podrostkov [Creating a situation of success in the educational activity of adolescents]* (Thesis of Candidate of Pedagogical Sciences). Bashkirsk State Pedagogical University, Yekaterinburg (rus).
 4. Baturin, N. A. (1999). *Psikhologiya uspekha i neudachi [Psychology of success and failure]: uchebnoye posobiye*. Chelyabinsk: YUUrGU (rus).
 5. Belkin, N. A. (1991). *Situatsiya uspekha: Kak yeye sozdat' [The situation of success: How to create it]: Kn. dlya uchitelya*. Moskva: Prosveshcheniye (rus).
 6. Birina, O. V. (2014). Ponyatiye uspeshnosti obucheniya v sovremennykh pedagogicheskikh i psikhologicheskikh usloviyakh [The concept of the success of teaching in modern pedagogical and psychological conditions]. *Fundamental'nyye issledovaniya*, 438-443 (rus).
 7. Larionova, I. A. (1996). *Situatsiya uspekha v uchebnoy devatel'nosti kak faktor razvitiya otnosheniy sotrudnichestva v sisteme «uchitel'-uchenik» [The situation of success in educational activities as a factor in the development of cooperative relations in the «teacher-student» system]*. (Abstract of the Thesis of Candidate of Pedagogical Sciences). Ural State Pedagogical University, Yekaterinburg (rus).
 8. Mantrova, M. S. (2013). Situatsiya uspekha kak faktor razvitiya pozitivnogo obraza ya sovremennogo podrostka [The situation of success as a factor in the development of a positive ego image of a modern teenager]. *Vestnik OGU*. #2. 151-158 (rus).
 9. *Slovnyk ukrai'nskoi' movi v 11 tomakh [Dictionnary of the Ukrainian language]* (1979). (Vol. 10). Kyi v. Naukova dumka (ukr).
 10. *Uspikh [Success]*. Retrived from <https://uk.wikipedia.org/wiki/Uspikh> (ukr).
 11. *Uspishnist [Success]*. Retrived from <https://uk.wikipedia.org/wiki/Uspishnist> (ukr).
 12. Khrydyna, N. N. (2003). *Poniatyino-termynolohycheskiy slovar: upravlenye obrazovanyem kak sotsyalnoi systemoi [Conceptual-terminological dictionary: management of education as a social system]*. Ekaterinburh: Uralskoe izdatelstvo (rus).
 13. *Success*. Retrived from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/success> (eng).

СИТУАЦИЯ УСПЕХА КАК СРЕДСТВО РЕАЛИЗАЦИИ ВОСПИТАТЕЛЬНЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

Е. И. Козьменко

В статье рассматривается ситуация успеха как средство воспитания положительных качеств личности, повышение мотивации и саморазвития студента в пределах высшего учебного заведения. Тщательный анализ этого понятия позволяет выделить такие его составляющие, как успех и условия создания ощущения радости от полученного результата, возможности и

гордости за последствия собственных действий у лиц, получающих высшее образование. Исследование таких понятий, как успех и успешность, составляющих основу ситуации успеха, позволяет рассматривать их как синонимичные и исследовать их в педагогическом и социально-психологическом контексте. Академическая успеваемость является составляющей успеха обучения в высшем учебном заведении, но не единственной целью высшего образования. Обосновывается важность успеха для студента в достижении цели будущего карьерного роста. Отмечается роль преподавателя в создании благоприятных для студента условий обучения. В статье приводятся пути создания ситуации успеха на занятиях, предоставляется стратегия, которая помогает преподавателю стимулировать студента к развитию и повышает мотивацию к обучению. Перспективным направлением работы является исследование вопроса создания ситуации успеха с учетом воспитательных возможностей отдельных академических дисциплин высших учебных заведений.

Ключевые слова: ситуация успеха, успех, успешность обучения, студенты, саморазвитие, чувство удовлетворения, высшее учебное заведение.

THE SITUATION OF SUCCESS AS AN IMPLEMENTER OF EDUCATIONAL OPPORTUNITIES IN HIGHER EDUCATION

O. I. Kozmenko

The article examines the situation of success as a means of up-bringing the positive qualities of a person, increasing the motivation and self-development of a student in a higher educational institution. The thorough analysis of this concept makes it possible to identify such components as success and the conditions for creating a sense of satisfaction from the obtained results, capacities and the sense of pride for the results of one's own actions for people who receive higher education. The study of such concepts as success and achievement, which form the basis of the situation of success, allows us to consider them as synonymous and to explore them in a pedagogical and socio-psychological context. Academic achievement is a component of the success of higher education, but it is not the only goal of higher education. The importance of success for the student in achieving the goal of future career is considered. The role of the teacher in creating favorable conditions for the student is stated. The article describes the ways of creating a situation of success in the classroom, provides a strategy that helps the teacher to stimulate the student for development and increases the motivation for learning. A promising area of work is the study of the issue of creating a situation of success, taking into account the educational opportunities of individual academic disciplines of higher educational institutions.

Key words: Situation of success, success, academic success, students, self-development, sense of satisfaction, higher education institution.

Козьменко Олена Іванівна – кандидат пед. наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов і професійної комунікації Східноукраїнського національного

університету імені Володимира Даля (м. Сєверодонецьк, Україна).
E-mail: olena_kozmenko@ukr.net

Kozmenko Olena Ivanivna - PhD, Associate Professor, Assistant Professor of the Department of Foreign Languages and Professional Communication of Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Severodonetsk, Ukraine).
E-mail: olena_kozmenko@ukr.net

УДК 372.853

ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Ю. М. Лимарєва, В. М. Турка, А. Е. Рябко

У статті обґрунтована доцільність використання експериментального підходу до вивчення фізики у старшій школі. На основі вивчення розділу «Електрика та магнетизм» показано можливість комплексного використання різних видів фізичного експерименту у навчальному процесі. Експеримент, залежно від мети його використання, у процесі навчання дає можливість для детальнішого, порівняно із іншими видами робіт, моніторингу цілісності знань, вмінь та навичок учня. Зважаючи на зміну шкільної освітньої програми, націлену на інтеграцію природничих дисциплін, експериментальний підхід до вивчення фізики як фундаментальної науки про природу забезпечить цілісне сприйняття учнями явищ природи та їх використання з огляду різних природничих наук. Наочне сприйняття інформації, діяльнісний підхід до отримання й накопичення інформації та усвідомлення практичної значущості знань формують здатність школяра до успішного функціонування у динамічному суспільстві, його впевненість у власних можливостях та силах, розуміння пізнаваності світу й неперервності розвитку науки. Спостереження як вид експерименту мають на меті зацікавлення, мотивацію до вивчення або застосування теоретичних відомостей для пояснення явищ; експериментальна перевірка законів та закономірностей – усвідомлення істинності теорії або набуття навичок практичної роботи з обладнанням; практичне встановлення причинно-наслідкових зв'язків – розуміння пізнаваності науки; творчі завдання – навички елементарної науково-дослідної роботи. Експериментальний підхід до вивчення фізики як природничої науки надає можливість для забезпечення